

Nota van B&W

Portefeuille M. Divendal
Auteur Josselin Bakker
Telefoon 5114845
E-mail: josbakker@haarlem.nl
SB/BOR Reg.nr. SB/ BOR 2007/ 187877
Te kopiëren: bijlage A en het handboek.
B & W-vergadering van 18 december 2007

Onderwerp

Handboek inrichting openbare ruimte binnenstad

Bestuurlijke context

Bij het vaststellen van het Plan van Aanpak Extra Onderhoudsbudgetten heeft de raad het college opgedragen handboeken inrichting openbare ruimte voor de verschillende typen wijken in Haarlem op te stellen. In de B&W-vergadering van 6 maart 2007 is besloten om het concepthandboek voor de binnenstad voor inspraak vrij te geven. Het handboek heeft gedurende twee maanden ter inzage gelegen en in die periode hebben er ook twee bijeenkomsten over plaatsgevonden. Over het algemeen waren de reacties op het handboek zeer positief. De op die bijeenkomsten gemaakte opmerkingen plus de negen schriftelijk binnengekomen reacties worden in bijlage A van commentaar voorzien. De overgenomen reacties zijn in het handboek verwerkt.

Dit handboek, met als titel 'Tussen de gevels', bestaat uit een visiedeel en een deel met themakaarten en standaarddetails. Als uitwerking van het Beleidskader Openbare Ruimte geeft het handboek voor materialen, profielen en objecten de kaders aan, waar bij ontwerp, inrichting en beheer rekening mee gehouden moet worden. Bestaand beleid wordt daarbij gerespecteerd, maar wel worden conflicten in beeld gebracht en keuzes voorgesteld om een integrale kwaliteit te bereiken. Het uiteindelijke doel is een openbare ruimte van goede kwaliteit, die duurzaam te beheren valt.

B&W-besluit:

1. Het college stelt het handboek inrichting openbare ruimte voor de binnenstad vast.
2. De kosten van de materialen, zoals omschreven in het handboek, leveren geen extra kosten voor de begroting op.
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
4. De commissie Beheer ontvangt het besluit van het college ter informatie.

Inspraakreacties Handboek inrichting openbare ruimte binnenstad

Waar * * in de tekst staan, heeft aanpassing plaatsgevonden.

Bijeenkomsten 16 en 19 april

1	Geldt het handboek ook voor kunst?	Kunstobjecten zijn naar hun aard uniek, maar weloverwogen plaatsing en afstemming tussen ontwerp, uitvoering en beheer passen wel in het handboek. * De toepassingsregels voor kunst worden aangescherpt. *
2	Er moeten niet overal fietsenrekken komen.	Fietsenrekken werken ordenend, maar terughoudendheid is op z'n plaats. De doorgang voor voetgangers mag niet belemmerd worden.
3	Zegt het handboek ook iets over terrassen?	Het handboek geeft kaders, waar ook het commercieel gebruik van de openbare ruimte aan getoetst dient te worden. Gesignaleerde problemen hebben echter vaak te maken met handhaving.
4	Waarom geen wandelpromenade langs het Spaarne?	Inmiddels wordt voor het Spaarne gewerkt aan een beeldkwaliteitplan, dat gebaseerd is op de uitgangspunten van dit handboek en waarin ook een wandelpromenade opgenomen wordt.
5	Hoe kun je verkeer remmen zonder allerlei obstakels aan te leggen?	Sommige obstakels passen beter in het straatbeeld dan andere, bijvoorbeeld drempels. De materiaalkeuze is dan wel belangrijk. * Dit zal verduidelijkt worden in de tekst. * Het is ook de moeite waard om het concept van 'shared space' nader uit te werken: dat vergroot de objectieve veiligheid door de verkeersruimte bewuster te laten gebruiken.
6	Is het handboek sturend of volgend?	Het handboek is kaderstellend. Daar waar het niet exact gevolgd kan worden, geeft het wel de richting aan waarin oplossingen gevonden moeten worden.
7	Tegen het domineren van verkeerskundige oplossingen bij het inrichten van de openbare ruimte.	De kracht van het handboek is dat er een meer integrale afweging plaatsvindt tussen de verschillende invalshoeken, waarvan verkeer er één is.
8	Hoe naar de gewenste situatie te komen?	Dat zal stap voor stap gaan aan de hand van de projecten die jaarlijks opgenomen worden in het meerjarenprogramma voor de openbare ruimte.
9	Wordt er gelet op de fundering voor klinkers?	Zeker bij bus- en fietsroutes speelt de fundering een belangrijke rol. * De principedetails worden aangevuld. *
10	Horen kabels en leidingen ook in dit handboek thuis?	Het handboek gaat over het zichtbare deel van de openbare ruimte. In 2008 verschijnt een afzonderlijke nota over ondergrondse ordening.
11	Er moet wat met het Egelantiersplein gebeuren.	Het handboek beschrijft deze afzonderlijke locatie niet, maar geeft wel inrichtingsprincipes mee.
12	Wordt de Parklaan weer ingericht volgens het plan van Zocher?	De verkeersfunctie legt stevige beperkingen op, maar op detailniveau zijn zeker verbeteringen

		mogelijk.
13	Wat doet het handboek met reclameborden?	Als verbijzonderde uitwerking van het handboek heeft B&W beleidsregels voor buitenreclame vastgesteld.
14	De waarde van de binnenstad moet in het visiedeel sterker naar voren komen.	Voor het doel van het handboek voldoen de huidige beschrijving en analyse.
15	De gemeente moet het Spaarneplan weer oppakken.	Zie het antwoord bij (4).
16	Hoe verhoudt het handboek zich met reclame?	Zie het antwoord bij (13).
17	Hoe past de afvalinzameling in het handboek?	Er wordt eerst een locatieonderzoek gehouden alvorens beslist wordt over de toepassing van ondergrondse containers. Zie ook het antwoord bij (87).
18	De historische Haarlemse lantaarn kan op punten verbeterd worden.	Het geteste prototype is inmiddels in verbeterde vorm te vinden op verschillende plaatsen in de binnenstad.
19	Kunnen leerling-stratenmakers in het centrum ingezet worden?	De uitvoering van werkzaamheden maakt geen onderdeel uit van het handboek.
20	Wat gebeurt er met gevelgroen?	Voor groenparticipatie door bewoners bestaan er aparte richtlijnen, die overigens binnenkort herzien worden.
21	Komen er weer bomen langs Herensingel en Lange Herenvest?	Dat is op termijn zeker de bedoeling.
22	Wat heeft de voorkeur: banden van hardsteen of van beton?	In het historische centrum gaat de voorkeur uit naar hardsteen.

F.W. van Apeldoorn (zonder datum)

23	Vraagt aandacht voor toegankelijkheid openbare ruimte voor minder valide mens.	Dit is een algemeen aandachtspunt in dit handboek. Zie ook het antwoord bij (39).
24	Kan de binnentuin achter het Magdalenaklooster beter ingericht worden?	Zie het antwoord bij (11). Het betreft hier overigens geen openbare ruimte.
25	Ernstige overlast door bezoekers van het Magdalenaklooster.	Kan niet via het handboek opgelost worden, is wel aandachtspunt voor de stadsdeelregisseur.

Wijkcommissie Scheepmakersdijk e.o., 8 mei

26	Havendienst wil voor voorzieningen voor scheepspassanten lelijk betonblok plaatsen.	De gewraakte voorziening voldoet niet aan de richtlijnen van dit handboek.
----	---	--

Wijkraad Heiliglanden de Kamp, 14 mei

27	Waarom zijn er geen bijzondere plekken in deze wijk?	Een bijzondere plek is een verruiming van het straatprofiel, die voortkomt uit andersoortig of intensiever gebruik. In deze wijk komen wel kleinere plekken voor die zich richten op ontmoeten en verpozen en die extra aandacht verdienen.
28	Pleidooi om meer soorten straatmeubilair in het handboek op te nemen.	Voor kunst, reclame en verlichting wordt stadsbreed beleid vastgesteld, waar het handboek op aansluit. * Deze objecten worden in een herziene versie

		van het handboek opgenomen. *
29	Tegen toepassing van profiel D voor de Heiliglanden. Wens om deze straten autovrij te maken.	In principe wordt het bestaande profiel gehandhaafd. Als dat niet mogelijk is wordt profiel D toegepast en als de straat smaller is dan 7,70 meter profiel E. Voor eventueel autovrij maken hoeft het profiel niet te worden aangepast.
30	Bij een minimale trottoirbreedte van 1,5 meter zal het autoverkeer erover heen gaan.	Om onjuist gebruik door auto's te voorkomen zijn inderdaad aanvullende maatregelen nodig.
31	Het handboek besteedt geen aandacht aan in- en uitritten van garages en binnenterreinen.	* Dit principedetail zal aan het handboek toegevoegd worden. *
32	Vraagtekens bij wens om hoogteverschillen zo gering mogelijk te houden.	Die wens is ingegeven door het uitgangspunt om zoveel mogelijk uit te gaan van bestaande historische profielen. Waar dit conflicteert met woonhuizen of aansluitingen moet maatwerk geleverd worden.
33	Voor het handhaven van de aanwezige bomen en kwalitatief goede en passende particuliere geveltuinen.	Bestaande bomen blijven gehandhaafd. Voor geveltuinen zie het antwoord bij (20).
34	De bestrating verkeert in deplorabele staat.	Voor de verhardingen in de stad is een meerjarenprogramma opgesteld, dat jaarlijks bijgesteld wordt aan de hand van inspecties. Uitgangspunt is dat de slechtste straten het eerst aan bod komen.
35	Hoe wordt het handboek bijgehouden?	De ambtelijke werkgroep HIOR beoordeelt nut en noodzaak van aanpassingen, die vervolgens periodiek ter vaststelling aan B&W aangeboden worden. Bij spoedeisend karakter komt er een maatwerkoplossing voor een project.

A. Diederik, 14 mei

36	Hoe vindt bij uitvoering de begeleiding van ontwerp naar werkvloer plaats?	Al sinds een paar jaar streeft de gemeente naar 'beheerbewust' ontwerpen. 'Ontwerpbewust beheren' moet de volgende stap worden.
37	Spaarne-oever is rommelig en onlogisch.	Zie het antwoord bij (4).
38	De voet van de bankjes loopt in verhouding te smal toe.	De canapé is een gangbaar model dat ook in andere steden toegepast wordt. Onderzocht wordt of op specifieke locaties een steviger 'retrovoet' toegepast kan worden.

Stichting 't Web, 14 mei

39	Verwerk de landelijke richtlijnen voor integrale toegankelijkheid in het handboek.	De landelijke richtlijnen en het handboek hebben hetzelfde doel: een overzichtelijke en veilige openbare ruimte. Voor het overgrote deel zijn ze dan ook congruent. Voor extra details zal zo nodig overleg met 't Web worden gevoerd
40	Voeg aan de doelgroep op blz. 5 van deel 1 de gehandicapten toe.	* Voorstel wordt overgenomen *

Fietsersbond, 14 mei

41	In principe maakt materiaal niet uit, als het maar duurzaam vlak is. Pleidooi voor vakkundige aanleg en voor goed onderhoud na aanleg.	Wordt onderschreven.
42	Bij toepassing van klinkers voorkeur voor Groningse strengpersklinker, ook daar waar nu vormbakklinker voorgeschreven is.	Keuze voor klinker hangt van type straat of weg af. De onderlaag is van veel grotere invloed op de vlakheid dan het soort klinker. Overigens moet de Groningse strengpersklinker zich nog op langere termijn bewijzen.
43	Fundering aanpassen aan verkeersfunctie.	Wordt onderschreven.
44	Als autorijbaan van asfalt is, dan ook het fietspad.	Over het algemeen gebeurt dit ook. Op enkele plekken wordt echter voorrang gegeven aan continuïteit en het belang van het historische straatbeeld ter plaatse (bijvoorbeeld langs het Spaarne).
44	Fietsstroken moeten van rood asfalt zijn.	Fietsroutes worden uitgevoerd zoals aangegeven in de principeprofielen. In veel gevallen betreft dat donkerrood asfalt. Een standaarddetail in rood asfalt is opgenomen in B22.
46	Aantal fietsroutes uit HVVP ontbreken op kaart A6.	Kaart A6 geeft verbijzonderingen aan ten opzichte van de algemeen voorgeschreven gebakken klinker en is geen complete weergave van het HVVP .
47	Streetprint kan goed alternatief voor klinkers zijn.	Maar uit het oogpunt van beeldkwaliteit zijn ze zeer ongewenst en wordt dan eerder de voorkeur gegeven aan gewoon asfalt.
48	Meer fietsroutes op deze kaart in asfalt uitvoeren.	De in kaart A6 materiaalkeuze is het resultaat van zorgvuldige afweging van de verschillende soort belangen. Zie ook het antwoord bij (69) en (79).
49	Snelheidsremmers bevorderen verkeersveiligheid.	Het handboek staat snelheidsremmers toe, maar gedoseerd en van een passende vormgeving.
50	Bepleit toevoegen van blad met standaarddetails fietspad.	Deze zijn deels al opgenomen bij de principedetails. Later kunnen extra details worden toegevoegd.
51	Bepleit schuine band tussen fietspad en voetpad, met een maximale hoogte van het schuine gedeelte van 5 cm.	Bij bepaalde projecten kan dit een goede oplossing zijn, maar niet in z'n algemeenheid.
52	Geen klik tussen bestrating voetpad en opsluitband.	Deze moeten worden aangebracht als nazakking verwacht wordt.
53	Geen hoogteverschil aan linkerzijde fietspad met schampstrook of boomspiegel.	Het hoogteverschil benadrukt de aparte functie van het fietspad.
54	Afschot van 1 procent bij strengpersklinker.	Dit hangt af van de situatie ter plekke en de noodzakelijke afvoer van water.
55	Schrikafstand ten opzicht van palen en bomen meer dan 60 cm.	Bij strikte doorvoering van dit principe ontstaat, door de beperkte beschikbare ruimte, op veel plaatsen een conflict met ruimte voor voetgangers en minder validen. En dat moet worden voorkomen.
56	B.2.2. Fundering minimaal 250 mm. granulaat en bij fietsroutes door winkelstraten 500 mm.	* Wordt overgenomen. *
57	B.2.4. en B.2.14. Bij molgoten geen klik	Dit is noodzakelijk voor de afwatering en

	toepassen.	incidenteel ook als nazakkingen verwacht worden.
58	Bij putdeksels geen klik toepassen.	Dat vormt geen uitgangspunt.
59	Hellinghoek putdeksel moet gelijk zijn aan afwateringshoek wegdek.	Mee eens, ze moeten vlak worden aangelegd.
60	3.4. Toevoegen: schuine band inclusief verloopband naar hoogte 0 cm.	Dit behoort tot de categorie uitzonderingen bij bepaalde, specifieke toepassingen. Zonodig kan dit detail later in overleg worden uitgewerkt en toegevoegd.
61	Natuurstenen banden niet toepassen als fietser deze moet passeren bij uitwijkmanoeuvre.	Mogelijke uitwijkmanoeuvres kunnen niet maatgevend zijn voor de principe-inrichting van de openbare ruimte. De fietser zou z'n snelheid aan kunnen passen aan de plaatselijke omstandigheden om plotselinge uitwijkreacties te voorkomen.
62	Geen banden dwars op fietsroute.	Mee eens, maar staat dan ook niet in handboek.
63	Afsluitpalen inleiden met vijf meter witte en ribbelige markering.	Past niet in streven naar rustiger en soberder straatbeeld. Paal moet van zichzelf al voldoende zichtbaar zijn. Ribbelmarkering wordt nog verder uitgewerkt in overleg met slechtzienden.
64	Uitgeschud granulaat gebruiken om boomwortelgroei onder fietspad te voorkomen.	Nieuwe bomen langs hoofdroutes en fietspaden worden geplaatst in ondergrondse boombakken. Dit zijn voorzieningen die enerzijds groeiruimte geven aan de gewenste boom en anderzijds het opdrukken van de bestratingen voorkomt. * Extra detail wordt in een later stadium uitgewerkt en toegevoegd *
65	Fietsenrek tulip hart op hart afstand van 40 cm en model nietje 90 cm.	* Wordt overgenomen. *
66	Model nietje voorzien van dwarsbalk, zodat kettingsloten makkelijker bevestigd kunnen worden.	Dit is een toevoeging die het nietje bepaald lomper van uiterlijk maakt en ook lang niet altijd noodzakelijk is.
67	Terughoudende toepassing van terrassen in straten die fietsroute zijn. Regels voor terrassen opnemen in handboek.	Zie het antwoord bij (3).
68	Vrije loopruimte tot gevel 1,50 meter.	Het belang van een obstakelvrije loopruimte voor voetgangers wordt onderschreven. * De tekst wordt aangevuld. *

E. Hoekema, 15 mei

69	Deelt voorkeur van Fietzersbond voor asfalt niet. Heeft geen probleem met fietsen over klinkers. Asfalt past niet bij schoonheid en uitstraling van binnenstad.	Deze reactie is een ondersteuning voor het handboek, dat een afgewogen verdeling bevat van de soort verharding van fietspaden, gebaseerd op beeld en functie.
----	---	---

Historische vereniging Haerlem, 15 mei

70	Vindt het kwaliteitsniveau R (aanvaardbaar) te mager voor de binnenstad.	De gemeenteraad heeft in het Beleidskader Openbare Ruimte voor de binnenstad juist gekozen voor niveau R+ (verzorgd).
71	Wat wordt met een stadsbreed voorstel voor inrichting en beheer bedoeld?	Dat voor sommige deelaspecten, zoals reclame en openbare verlichting, een beleidsnota voor

		de hele stad wordt gemaakt.
72	Is onderhoud bepalend of kan beeldkwaliteit leiden tot een eerdere aanpak?	Gezien de onderhoudsachterstand is technische kwaliteit één van de belangrijkste aspecten bij het opstellen van het jaarprogramma. Daar binnen vindt vervolgens afstemming plaats op het gewenste beeld.
73	Uniformering is terecht, maar wenselijke afwijkingen moeten mogelijk zijn.	Mee eens. Het handboek is niet rigide, maar biedt juist de mogelijkheid om in te spelen op de specifieke kenmerken van een locatie.
74	Wat zijn de richtlijnen voor het commercieel gebruik van de openbare ruimte, zoals markt en terrassen?	Zie het antwoord bij (3).
75	Een planhorizon van vijftien tot twintig jaar leidt tot verdamping van de ambities. Het handboek roept de behoefte aan programmering op.	Klopt. Ieder jaar stelt B&W het meerjarenprogramma voor de openbare ruimte vast, met een afzonderlijk deel voor de binnenstad.
76	'Singels of vesten' veranderen in 'singels en vesten'.	* Tekst wordt aangepast. *
77	Waarom is de Spaarne-oever goed vergelijkbaar met singels en vesten?	* Tekst wordt aangepast. *
78	Gebrekkige uitvoering van details komt door het niet betrekken van de ontwerper bij de uitvoering.	Zie het antwoord bij (37).
79	Gelet op visuele kwetsbaarheid binnenstad wordt passage over asfalt onderschreven.	Wij beschouwen dit als ondersteuning van dit aspect van het handboek.
80	Inrichting Parklaan kan veel beter.	Zie het antwoord bij (11).
81	Goede oversteekmogelijkheden ontbreken.	* Wordt uitgewerkt en in een volgende versie toegevoegd. *
82	Bij verbijzonderde voetgangersroutes ontbreken richtlijnen.	* De kaart met toelichting wordt aangepast. *
83	De huidige inrichting van de Spaarne-oevers voldoet in het geheel niet.	Zie het antwoord bij (4).
84	Trottoirs worden te smal door aparte fietspaden en allerlei obstakels.	Het handboek beoogt nu juist de hierdoor veroorzaakte 'versplintering' van de openbare ruimte tegen te gaan. Zie ook het antwoord bij (68).
85	Bomenrijen vertonen hier en daar schamel beeld. Het in één keer rooien van een rij bomen moet vermeden worden.	* Toegevoegd wordt het uitgangspunt om gezonde bomen te behouden. *
86	Bolders vormen obstakel in wandelboulevard of trottoir. Afmeerringen als alternatief.	* Tekst wordt aangevuld met obstakelvrije ruimte voor voetgangers. Het gepresenteerde alternatief wordt nader onderzocht. *
87	Ondergrondse afvalcontainers zijn storend in een historische omgeving.	Dat geldt in nog grotere mate voor bovengrondse containers. Voor de binnenstad wordt bekeken wat de fysieke mogelijkheden zijn voor ondergrondse containers. Bij plaatsing wordt ook de beeldkwaliteit betrokken.
88	Een deel van de bewegwijzering vervaagt nogal.	Dit behoort tot het onderhoudsdomain.
89	Grove, grauwe en kale sierbollen worden als storend ervaren.	Algemene toepassing van deze bollen is zeker niet de bedoeling.
90	Voorkomen hogere autohekjes het te water rijden beter?	Alleen als ze zwaarder worden uitgevoerd en dat past weer niet in het gewenste beeld.
91	Bloembakken maken een wat lompe indruk, worden onterecht gebruikt als anti-parkeer-element en vormen soms een obstakel.	De bedoeling is dat de bloembakken de representativiteit van een locatie benadrukken en niet dat ze als anti-parkeermaatregel gebruikt worden. Hier zal bij de plaatsing beter

		op gelet worden.
92	De toepassingsregels voor kunstobjecten zijn te algemeen. Plaatsing lijkt te vaak van de waan van de dag af te hangen.	Voor kunst in de openbare ruimte wordt op dit moment een afzonderlijke nota opgesteld, waarin de plaatsing een belangrijk element zal vormen.
93	In de Vleeshal zit een elektriciteitscentrale die daar niet thuishoort.	Dat maakt geen onderdeel uit van het handboek.
94	Is een anti-graffity coating op stroomkasten altijd noodzakelijk?	In principe alleen op plekken die 'gevoelig' zijn voor graffiti.
95	Het toilet op de Grote Markt vormt visueel een storend element.	Het is de bedoeling dat dit toilet verwijderd wordt. Het gebruik is bovendien nihil.
96	Toiletvoorzieningen zijn van belang voor bezoekers van de binnenstad.	Het streven is om deze voorzieningen zoveel mogelijk inpandig onder te brengen.
97	Graag enige ordening in de grote hoeveelheid aan fietsenrekken.	Het plan is om bij het station een grote, inpandige fietsenstalling te realiseren. Het handboek beoogt eenheid aan te brengen in de soorten rekken en ook een betere situering.
98	Mupi's horen niet thuis in drukke winkel- en voetgangersgebieden.	Dit staat ook als uitgangspunt in de onlangs vastgestelde nota Reclame in de Openbare Ruimte.
199	Tegen permanent aanwezige standplaatsen.	Zie het antwoord bij (3).
100	Terrassen zijn te dominant aanwezig in het straatbeeld.	Idem.
101	De dubbele armaturen langs de Wagenweg worden als minder efficiënt en als storend ervaren.	Volgens de recente nota Openbare Verlichting in Haarlem zou bij dit type weg, die overigens niet in het centrum ligt, de zogenaamde Apollolantaarn passend zijn.
102	Fonteinen kunnen een markant punt vormen. De fontein op de Grote Markt wordt als een storend en afval verzamelend element ervaren.	Fonteinen kunnen spaarzaam toegepast worden, maar behoren op zich niet tot de kenmerkende waterelementen van Haarlem.
103	Winkeluitstallingen met karikaturale poppen en manshoge ijskegels worden als storend ervaren.	Zie het antwoord bij (3).

J.C.M. Sijm (Hollandlicht), 26 juni 2007

104	Voor de Ritterlantaarn en tegen de vierkante lantaarn.	Uit historische overwegingen is voor het vierkante model gekozen.
105	De replica is van onvoldoende kwaliteit.	Zie het antwoord bij (18).